

1950, 12. október, Bratislava. Obžaloba námestníka Štátnej prokuratúry v Bratislave O. Ujhelyiho na skupinu V. Žingor a spol.

Štátna prokuratúra,
oddel.[enie] Bratislava
III 31/50

PsT

Štátnemu súdu, odde.[enie]
v Bratislave.

Štátny prokurátor

Ž a l u j e

I. Viliama Ž i n g o r a, narodeného dňa 30. júla 1912 v Bystričke, okr.[es]

Turč.[iansky] Sv. Martin, úradníka, posledne bytom v Račkovej doline, t.č. vo väzbe

II. Samuela B i b z u, narodeného dňa 23. novembra 1912 v Malom Čepčine, okr.[es]

Turč.[iansky] Sv. Martin, býv.[alého] továrnik, posledne bytom vo Vieske č.d. 135, t.č. vo väzbe,

III. Ladislava N o s á k a, narodeného dňa 16. októbra 1916v Kamenej Porúbke, okr. [es] Žilina. Správcu veľkostatku, posledne bytom v Ivánke pri Nitre, t.č. vo väzbe,

IV. Jozefa K u b í k a, narodeného dňa 16. októbra 1893 v malom Čepčine, okr.[es] Turč.[iansky] Teplice, býv.[alého] veľkostatkára, posledne bytom v Trebostove, t.č. vo väzbe,

V. Alexandra P a v l i s a, narodeného dňa 5. februára 1918 v Oravskom Bielom Potoku, okr.[es] Trstená, prednostu železničnej stanice v Turanoch, posledne tam aj bytom, t.č. vo väzbe,

VI. Jozefa H r u š á k a, narodeného dňa 13. marca 1905 v Oplocanoch, okr.[es] Prešov, bývalého továrnik, posledne bytom v Chynoranoch, t.č. vo väzbe,

VII. Eleny Bulubášovú rod. Darulovú, narodenú dňa 17. júla 1905 v Turč.[ianskom] Sv. Martine, okr.[es] detto, zamestnanú v domácnosti, posledne bytom v Bratislave, Stalinovo nám. t. č. vo väzbe,

VIII. Jána Lichnera, narodeného dňa 14. februára 1897 vo Veľkom Čepčine, okr.[es] Turč.[ianske] Teplice, bývalého štátneho tajomníka MNO, posledne bytom vo Vieske č.d. 72, t.č. vo väzbe,

z týchto dôvodov:

Februárové víťazstvo robotníckej triedy odvrátilo a zneškodnilo kontrarevolučné pokusy domácej buržoázie podporovanej medzinárodnou reakciou o reštauráciu kapitalizmu

v ČSR. Pokusy domácej reakcie o kontrarevolučný puč hanebne stroskotali a ukázali, že buržoázia sústredená v reakčných stranách nemá oporu v širokých masách pracujúceho ľudu, že nie je schopná, aby hrala vedúcu úlohu pri spoločenskom vývoji, že nemá predpokladov na to, aby vlastnými silami zvrátila vývoj našich spoločenských a štátoprávných pomerov a že svoje podlé ciele môže dosiahnuť len za pomoci medzinárodnej reakcie a medzinárodného kapitálu.

(...)

Hlas imperialistických vojnových štváčov našiel úrodnú pôdu v našej domácej buržoázii a reakcii, ktorá po februárovom víťazstve robotníckej triedy bola pozbavená svojej hospodárskej a politickej moci a ktorá s radosťou pozerala na válečné prípravy západných imperialistov v nádeji, že pomocou nich získa svoje stratené mocenské pozície.

Za opísanej vnútroštátnej a medzinárodnej situácie obvinení v polovici roku 1949 založili v priestore okresov Turč.[ianskeho] Sv. Martina, Žiliny a Turč.[ianskych] Teplíc ilegálnu protištátnu organizáciu, ktorej cieľom bolo v príhodnej dobe najmä pri vypuknutí vojnového konfliktu medzi západnými imperialistickými štátmi na strane jednej a SSSR a ľudovými demokraciami na strane druhej, vyvolať na Slovensku ozbrojené povstanie, násilím povaliť ľudovodemokratické štátne zriadenie v ČSR, nastoliť u nás kapitalistický spoločenský poriadok a začleniť ČSR do bloku západných kapitalistických štátov a do nimi pripravovanej t.zv. „Únie stredoeurópskych štátov“.

Za uvedeným účelom:

- 1) organizovali v horách v okolí Turč.[ianskeho] Sv. Martina ozbrojené ilegálne skupiny,
- 2) nadviazali spojenie s inými protištátnymi skupinami,
- 3) zaobstarali a pripravili si dodávku väčšieho množstva ručných strelných zbraní, ktoré im malo dodať české a moravské podzemné hnutie,
- 4) chystali sa na prevádzanie rôznych teroristických a sabotážnych akcií, menovite na vykoľajovanie vlakov, poškodzovanie železničných tratí a iných železničných zariadení ako aj na páchanie politických vrážd, ktorých účelom bolo odstrániť a terorizovať socializmu a republike oddaných pracovníkov,
- 5) nadviazali spojenie so zradnou a reakčnou československou emigráciou v západných kapitalistických štátoch a svoju protištátnu činnosť zamerali na jej buržoáznu kapitalistickú politickú koncepciu,
- 6) ciele založenej protištátnej organizácie propagovali najmä medzi ľuďmi, ktorí februárovým víťazstvom robotníckej triedy boli majetkovo postihnutí a preto

protirežimistický založení a ďalej medzi časťou reakčnej inteligencie, bývalými príslušníkmi buržoáznych strán, avšak pokus získať na svoju stranu masu drobného pracujúceho ľudu sa im nepodaril

7) získali ďalej ku spolupráci aj niekoľko reakčných príslušníkov československej armády a zboru národnej bezpečnosti, ako aj osoby, ktoré zaujímali popredné miesta v štátnom aparáte,

8) organizovali t.zv. výbory, ktoré v príhodnom čase mali prevziať všetku štátnu moc do svojich rúk a pozbaviť tak ľudové orgány robotníckej triedy štátnej moci,

9) finančné prostriedky si opatrovali od ľudí majetných, ktorí ich protištátnu organizáciu podporovali vo vedomí, že im pomôže naspäť získať stratený a vykorisťovaním nadobudnutý majetok a umožní im ďalšie vykorisťovanie pracujúceho človeka,

10) štvavou a nepravdivou propagandou pokúšali sa šíriť medzi obyvateľstvom nespokojnosť a odpor voči ľudovodemokratickému štátnemu zriadeniu, vzbudzovať medzi ľuďom strach a neistotu pod hrozbou blížiaceho sa vojnového konfliktu podľa prania a smerníc imperialistických vojnových štváčov a ostatných vyznávačov t.zv. atomovej diplomacie a pokúšali sa rozvracať pracovnú morálku nášho ľudu v jeho budovateľskom úsilí a pripravovať tak nástup kapitalistických armád proti silám pokroku a mieru na čele so SSSR.

(...)

Obvinení činnosť im za vinu kladenú doznávajú, vzájomne sa usvedčujú a ich činnosť je aj výpoveďmi svedkov dokázaná.

T e d a :

Obvinení Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák, Jozef Kubík, Alexander Pavlis, Jozef Hrušák a Ján Lichner :

spolčili sa navzájom a s inými, aby sa pokúsili zničiť ľudovodemokratické zriadenie, zaručené ústavou,

pričom obvinení: Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Alexander Pavlis organizovali branné a pomocné sily a zvláštnou mierou ohrozili ľudovodemokratické zriadenie, zaručené ústavou,

a okrem toho:

Obvinení Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Alexander Pavlis:

spolčili sa s iným v úmysle vyzvedať štátne tajomstvo a vyzradiť ho cudzej moci, pričom Alexander Pavlis mal výslovne uloženú povinnosť zachovávať štátne tajomstvo,

obvinená Elena Bulubášová:

úmyselne podporovala zločin vyzvedačstva podľa § 5 ods. 1 zák. č. 231/ 48 Sb.,

č í m s p á c h a l i :

Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák, Jozef Kubík, Alexander Pavlis, Jozef

Hrušák a Ján Lichner:

zločin velezrady podľa § 1 ods. 2 a ods. 1 písm. c),

u Viliama Žingora, Samuela Bibzu, Ladislava Nosáka a Jozefa Kubíka: aj podľa ods. 3 písm. b), c) zák. č. 231/48 Sb.

a okrem toho Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Alexander Pavlis: tiež zločin vyzvedačstva podľa § 5 ods. 1,

u Alexandra Pavlisa kvalifikovaný aj podľa ods. 2 písm. b) zák. č. 231/48 Sb.,

Elena Bulubášová :

pomocníctvo ku zločinu vyzvedačstva podľa § 69 č. 2 Trz. a § 5 ods. 1 zák. č. 231/48 Sb.

a nech sú za to potrestaní :

Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Jozef Kubík:

podľa § 1 ods. 3 a §§ 47, 48, 52 zák. č. 231/ 48 Sb.,

Alexander Pavlis:

podľa § 5 ods. 2, §§ 47, 48, 52 zák. č. 231/ 48 Sb.,

Elena Bulubášová :

podľa § 72 Trz. a §§ 5 ods. 1, §§ 5 ods. 1, §§ 47, 48, 52 zák. č. 231/ 48 Sb.

N a v r h u j e m :

I. pojednávať podľa § 13 ods. 1 tr. p. pred Štátnym súdom, oddelenie v Bratislave, ako príslušným,

II. predvolať a vypočuť svedkov Jána Frólu, Jána Jesenského, Ladislava Rapoša,

III. predvolať vojenských znalcov,

IV. prečítať výpovede svedkov: Ing. Vladimíra Franku, Ondreja Hat'apku a Adolfa Rusňáka,

V. oboznámiť obsah trestného oznámenia a osobné doklady zadržaných,

VI. rozhodnúť o veciach doličných.

Poznamenávam, že osoby, ktorých mená sa vyskytujú v obžalobe a trestnom oznámení a ktoré sú tiež podozrivé z trestnej činnosti, stíham v samostatnom trestnom pokračovaní.

V Bratislave dňa 12. októbra 1950.

Námestník štátneho prokurátora :

Ujhelyi v. r.

Za správnosť vyhotovenia [pečiatka: Štátna prokuratúra Bratislava]

vedúci kancelárie

[nečitateľný podpis]

ŠA Bratislava, f. Štátny súd, inv. č. TS III. 57/50.

1950, 25. september, miesto neuvedené. Správa vyšetrovateľa ŠtB mjr. V. Kolára (431) o stave vyšetrovania osôb v skupine V. Žingor a spol. Jednoznačne sa priznáva trýznenie zaistených a nasadenie šiestich agentov ŠtB do prípadu.

Dne 25. září 1950.

Zpráva o přípravách procesu Ž i n g o r a spol.

Proces Žingor a spol. se nalézá ve stadiu vypracování konceptu zápisu o výpovědích, opravování a koordinování činnosti jednotlivých osob.

Žingor – jako vedoucí skupiny stojí však svou činností celkem mimo skupinu, protože s nimi nebyl přímo ve spojení.

(...)

V tomto stadiu vyšetřování se vězňové chovají následujícím způsobem.

Žingor – doznává veškerou svou trestnou činnost v celem rozsahu, velmi dobře, sebakriticky svou činnost hodnotí.

Nosák – doznává veškerou svou činnost, v některých bodech se snaží však své postavení protistátní činnost zeslabit.

Bibza – doznává veškerou svou trestní činnost, správně politicky ji hodnotí, byl však bit není však obava, že by u soudu tuto okolnost uplatňoval.

Franko – doznává veškerou svou trestní činnost, svaluje však iniciativu na Šimko, který také žilinskou skupinu řídil. Ví o tom, že Šimko zatčen nebyl. Při zatčení a výsleších byl hodně bit.

Kubiš – doznává svou činnost, tvrdí však, že byl k ní vyprovokován agentem StB Šimkem, bude chtít tuto okolnost využít při přelíčení. Byl velmi mnoho bit.

Kubík – doznává svou činnost, byl však velmi mnoho bit.

Hustý – zhruba doznává svou činnost, snaží se však zeslabit svou úlohu a svést vše na Šimko, o ktorem tvrdí, že byl vedoucím skupiny a iniciátorem veškeré činnosti. Ví o tom, že Šimko zatčen nebyl.

Pavlis – doznává zhruba svou činnost, je však třeba provést konfrontaci mezi ním a Nosákem.

Lichner – doznává veškerou svou trestní činnost, je však nutné sepsat s ním zápis o výpovědi, zvláště o činnosti D.S.

Během jejich výslechů a přepracování protokolů uvědomují si vězňové, že jejich činnost byla závažnější, než jak si prostě představovali a někteří se snaží svým jednáním rozsah své činnosti zeslabit.

Musím proto upozornit na způsob operativního šetření v akci, kde bylo zasazeno šest StB agentů, kteří většinu trestní činnosti skupin mimo Žingora provokovali. Jedná se o následující osoby:

PROCHÁZKA, vulgo Udržálek, ŽELINSKÝ,¹ ŠIMEK,² ADAMCOVÁ,³ Zibrinův agent MICHAL,⁴ který nyní pracuje pro odbor B, a RITNOŠÍK. Tyto osoby hrají ve výpovědi obviněných důležitou osobu zvláště ŽELINSKÝ⁵ a ŠIMEK,⁶ kteří jsou veřejnosti známí.

O ŠIMKOVI je v žilinském kraji veřejně známo, že je agentem StB, protože se tak prohlašuje. Veřejnost taktéž ví, že spolupracoval na případu Žingor a nebyl zatčen.

Kubiš staví svou výpověď na provokaci Šimka podle výpovědi obviněných a zjištění skutečnostech informacemi u bezpečnostních orgánů, kteří případ zpracovávali Šimko skutečně řídil a provokoval činnost žilinské skupiny. Bude-li proces veřejný nebo tajný musí proto ŠIMKO odejít z tamnějšího kraje.

Z těchto důvodů navrhuji, aby Šimko byl z kraje odvezen a nalezeno mu jiné pracovní působiště. Vzhledem k tomu, že všichni obvinění z žilinské skupiny uvádí ŠIMKO jako iniciátora a Kubiš staví svou výpověď na provokaci Šimko, navrhuji, aby ŠIMKO byl zatčen provedena konfrontace mezi ním a obviněnými a postaven před soud jako obžalovaný, formálně odsouzen a po odsouzení, po dohodě s min.[isterstvem] spravedlnosti propuštěn na svobodu a zajištěno mu zamestnání v Čechách.

Stejně tak ŽELINSKÝ⁷ je znám v Žilině jako agent StB a zúčastnil se zatýkání Žingora. Je pravděpodobné, že Žingor Želinského⁸ při svém zatčení ve společnosti orgánů StB neviděl, protože se osud nezmínil ani nedal najevo, že by věděl o nějakých provokaci

¹ Správne má byť Želenský.

² Správne má byť Šimko.

³ Zora Adamcová bola bývalá sekretárka J. Lichnera počas jeho pôsobenia na ministerstve zahraničného obchodu a ministerstve národnej obrany. Po februári 1948 sa dostala do vyšetrovacej väzby ŠtB. Po prepustení začala pod nátlakom spolupracovať s ŠtB. Jej riadiacim orgánom bol Rudolf Lančarič. Adamcová bola nasadená na J. Lichnera a S. Bibzu. JABLONICKÝ, Jozef: *Podoby násilia*. Bratislava : Kalligram, 2000, s. 155 – 156.

⁴ Ide o narážku na Jána J. Michala, vrútockého rodáka, národného správcu likérky v Senci, ktorý je od augusta 1948 v exile v západnom Nemecku. J. Mihála vyslal Michal Zibrín so spravodajskými úlohami späť na Slovensko. ŠtB ho však v júni 1949 zaistila a pod nátlakom donútila k spolupráci. Vystupoval pod menom Ján Mihál. Jeho riadiacim orgánom bol škpt. ŠtB Šimon Čermák. Jeho úlohou bolo vniknúť hlbšie medzi žingorovcov. J. Michal, ktorý vystupoval ako človek vyslaný z exilu a agent CIC sa spojil s Elenou Bulubášovou, Filoménu Rumelovou, Ladislavom Rapošom a dokonca aj so S. Bibzom. Cez L. Rapoša, riaditeľa školy v Bystricike, sa pokúšal dostať k Žingorovi s tým, že môže zabezpečiť vysielačku. Jeho úsilie bolo neúspešné. Po ukončení agentúrnej činnosti bol uväznený. Zomrel na TBC pľúc vo väznici v Mírove r. 1952. JABLONICKÝ, Jozef: *Podoby násilia*. Bratislava : Kalligram, 2000, s. 159 – 160.

⁵ Správne má byť Želenský.

⁶ Správne má byť Šimko.

⁷ Správne má byť Želenský.

⁸ Správne má byť Želenský.

nebo spolupracovnících StB. Všichni zatčení v Žingoriádě, byli několikrát společně vyslýcháni nebo převáženi a vědí proto přesně kdo nebyl zatčen.

org.[án] 431⁹

ABS Praha, f. H-543-11.

1950, 26. september, miesto neuvedené. Správa zástupcu VI. (vyšetrovacieho) sektora Veliteľstva ŠtB B. Doubka o príprave procesu so skupinou V. Žingor a spol. B. Doubek informuje o konkrétnych termínoch, organizačných opatreniach a výbere osôb pre proces na základe dohody so zástupcami KV ŠtB v Bratislave a oddelenia Štátnej prokuratúry v Bratislave.

[pečiatka: Přísně tajné]

Zpráva o jednání v přípravě procesu se **Ž i n g o r e m**
a jeho společníky.

Dne 26. září 1950 jsme revidovali v Bratislavě přípravy k procesu se **Ž i n g o r e m**. Většina z obviněných byla při výslechu bita, ale nezdá se, že by této skutečnosti při výslechu použili.

Větším nebezpečím bylo, že **F r a n k o**, **K u b i š a** a **H u s t ý**, kteří měli být souzeni spolu se **Ž i n g o r e m** věděli, že byli zatčeni na základě provokace agenta StB, **Š i m k a**.

Bylo možno **Š i m k a** rovněž zatknout a formálně odsoudit. Tím by však nebylo zcela odstraněno nebezpečí, že při veřejném procese bude celá záležitost znovu probírána.

Rozhodli jsme tedy **F r a n k o**, **K u b i š e** a **H u s t é h o** vyjmout ze skupiny, která bude souzena ve veřejném procese, a odsoudit je potom v přelíčení neveřejném.

Do hlavní skupiny jsme zařadili tyto lidi:

- 1) **Ž i n g o r**
- 2) **B i b z a**

⁹ Značka mjr. Vladislava Koláři.

- 3) N o s á k
- 4) K u b í k
- 5) P a v l i s
- 6) L i c h n e r
- 7) B u l u b á š o v á
- 8) H r u š á k

Svědkové:

- 1) H a ť a p k a
- 2) dr. V e v u r k a
- 3) F r o l o
- 4) J e s e n s k ý
- 5) F r a n k o (bude čtena jen svědecká výpověď).

S těmito lidmi bude možno konat veřejné přelíčení.

Hlavní přelíčení by bylo u státního soudu v Bratislavě, za účasti úderníků z továren všech slovenských krajů.

Výběr provedou stranické krajské sekretariáty.

Protokoly s osmi obviněnými budou sestaveny do 4. X. 1950, trestní oznámení bude podáno státní prokuratuře 7. X. 1950.

Obžaloba může být schválena 10. X. 1950, obžalovaným doručena 15. X. 1950.

Rozmluva s advokáty by byla obžalovaným povolena 16. X. a proces by mohl být zahájen 18. X. 1950 a trval by přibližně 2 dny.

Od 29. IX. 1950 bude pracovat ve věznici v Leopoldově, kde jsou všichni obžalovaní umístěni, prokurátor dr. M o z o l á n y.¹⁰

Toto vše bylo dohodnuto se s.[oudruhem] škpt. Č e r m á k e m, zástupcem velitele KV StB Bratislava, s.[oudruhem] npor. K r i š k o u, velitelem 5 odd.[ělení] a státním prokurátorem, s.[oudruhem] dr. U j h e l y m.

¹⁰ Prokurátor v bratislavskom oddelení Štátnej prokuratúry (1950 – 1952), prokurátor na Krajskej prokuratúre v Nitre (1953 – 1960).

Na přípravě procesu pracuje 14 orgánů z KV StB Bratislava a s.[oudruh] mjr. S e d l á
č e k a por. K o n r á d¹¹ od nás. Pro snadnější zvládnutí všech prací bude v Leopoldově
pracovat ještě s.[oudruh] Sklenák.¹²

Tak, jak je dnes navrženo složení obžalovaných pro hlavní přelíčení, je možno bez
zatím známého nebezpečí nechat veřejné přelíčení proběhnout.

Ostatní zatčené v souvislosti se Ž i n g o r e m rozdělí do 15. X. 1950 KV StB
Bratislava do malých skupin, které bude možno do 15. X. 1950 odsoudit.

Ti zatčení, u kterých nebyla shledána trestní činnost, budou propuštěni.

Zástupce velitele vyšetřovacího sektoru:

škpt. Bohumil D o u b e k¹³.

[podpis: Doubek]

ABS Praha, f. H-543-11.

*1950, 14. október, miesto neuvedené. Správa o rozpoložení V. Žingora pred procesom.
14/10 1950.*

Žingor Viliam:

1) Charakteristika: Během výslechu se choval slušně a svoji činnost přiznával. Budí dojem,
že svých činů lituje a očekává za ně přísný trest. Při rozmluvě s referentem prohlásil, že je
připravený i na trest smrti, který přijme. Rád by však měl jistotu, že o jeho děti bude
postarané. Očekává však, že KSS i když trest smrti nad ním nechá vynést, že ho neprovede a
že mu dá možnost prací odčinit svá provinění. Žingor je klidný, hovoří o tom, že během
vyšetřování se přesvědčil o správnosti komunistické myšlenky a lituje, že dříve se nestaral o
své politické vzdělání. Mluví slovensky, pomalu, hlasitě.

2) Jak se staví k protokolu: Přiznává vše, co podepsal v protokolu, který ovládá dobře. Od
protokolu neuhýbá, vypovídá pomalu, ale není mu třeba dávat pomocné otázky. Podle jeho

¹¹ Josef Konrád, původním povoláním kurič, absolvent ústřednej školy KSČ, od r. 1949 pracovník VI.
(vyšetřovacího) sektoru Velitel'stva ŠtB.

¹² Štefan Sklenák, původním povoláním čalúnnik, od r. 1950 pracovník VI. (vyšetřovacího) sektoru Velitel'stva
ŠtB.

¹³ Bohumil Doubek, vyšetřovateľ ŠtB v hodnosti podplukovníka, pôvodne pracovník ústředného sekretariátu ÚV
KSČ v Prahe (1945 – 1949), vedúci evidenčného odboru pri ÚV KSČ (vykonával úlohu stranickéj bezpečnosti a
spravodajstva) Karel Šváb si ho r. 1949 vybral do skupiny zaoberajúcej sa odhaľovaním nepriateľov vo vnútri
strany. Od r. 1950 pracoval ako vyšetřovateľ ŠtB, bol vymenovaný za vedúceho sektoru VI. A (vyšetřovanie)
velitel'stva ŠtB v rámci ministerstva národnej bezpečnosti, vedúci VI. odboru vyšetřovania Hlavnej správy ŠtB
(1952 – 1953), náčelník správy výchovných zariadení (1953 – 1954), úradník propagačného oddelenia
Motokovu (1954 – 1955), r. 1955 uväznený, r. 1957 odsúdený na 9 rokov väzenia za používanie neprimeraných
metód pri vyšetřovaní. Ešte v tom istom roku prepustený a zamestnaný ako pracovník Čedoku.

dosavadního chování jsou předpoklady, že před soudem vypoví přesně podle protokolu. Hovořil o tom, že je tremista a že před větším forem by se mohlo státi, že by nevypovídal souvisle. V tom případě je třeba mu dáti pomocné otázky ve smyslu protokolu.

(...)

ABS Praha, f. H-543-15.

*1950, 18. október, Praha. Zápisnica komisie pre schvaľovanie najvyšších trestov.¹⁴
Rozhodnutie komisie v prípade Žingor a spol.*

Z á p i s

o poradě konané na ministerstvu spravedlnosti dne 18. října 1950.

Přítomni: s.[odruh] Kopřiva¹⁵ – ministr národní bezpečnosti, s.[oudruh] Dr. Rais – ministr spravedlnosti, s.[oudruh] Šváb¹⁶ – náměstek ministra národní bezpečnosti, s.[oudruh] Závodský¹⁷ – velitel Státní bezpečnosti a s.[oudruh] Dr. Klos – náměstek ministra spravedlnosti.

Předmět porady: Jednání o návrzích na udělení milosti a návrzích na uložení absolutního trestu v trestních věcech níže uvedených. Po referátě s.[oudruha] Dr. Klose k jednotlivým případem a po provedení rozpravy

u s n e s e n o :

Jméno, věc:	Návrh min.[isterstva] sprav.[edlnosti]:	Usnesení:
[...]	[...]	[...]

¹⁴ O případech, kde prichádzali do úvahy absolútne tresty, rozhodovala v konečnom dôsledku v rokoch 1949 – 1950 Bezpečnostná komisia ÚV KSČ. Od jesene 1950 prešlo toto rozhodovanie na špeciálnu komisiu, vedenú ministrom národnej bezpečnosti L. Kopřivom a ministrom spravodlivosti Š. Raisom, ktorá sa väčšinou schádzala na ministerstve spravodlivosti. Cez Bezpečnostnú komisiu ÚV KSČ a neskôr cez komisiu Kopřiva-Rais prechádzali všetky trestné veci, kde sa počítalo s vynesením rozsudku smrti. Vždy bolo naraz prerokovaných viac takýchto prípadov. Ak už prvostupňový súd vyniesol rozsudok, stanovisko komisie usmernilo rozhodnutie Najvyššieho súdu. Ak bol vynesený aj rozsudok Najvyššieho súdu, komisia rozhodla, či sa udelí alebo neudelí milosť.

¹⁵ Ladislav Kopřiva, český politik, člen a funkcionár KSČ, pôvodne funkcionár v komunistickom družstevnom hnutí, člen Predsedníctva ÚV KSČ (1946 – 1952), tajomník ÚV KSČ pre kádrové veci (1948 – 1950), minister národnej bezpečnosti (1950 – 1952), r. 1963 vylúčený z KSČ

¹⁶ Karel Šváb, český komunistický politik, od r. 1945 vedúci evidenčného odboru v sekretariáte ÚV KSČ, neskôr vedúci bezpečnostného oddelenia ÚV KSČ, vedúci zvláštneho útvaru v ŠtB, zameraného na stranícke a dôležité štátne prípady, podliehajúcemu priamo ÚV KSČ (1949 – 1950), námestník ministra národnej bezpečnosti (1950 – 1951). Zaistený r. 1951, v procese so „sprisahaným centrom“ Rudolf Slánský a spol. r. 1952 Štátnym súdom v Prahe odsúdený na smrť a popravený.

¹⁷ plk. Osvald Závodský v rámci ministerstva národnej bezpečnosti sa stal r. 1950 prvým veliteľom ŠtB. Zaistený vo februári 1951, obvinený z protištátnej činnosti, 23. 12. 1953 odsúdený na smrť a r. 1954 popravený.

<p>14) <u>Viliam Žingor</u>, <u>Samuel Bibza</u>, <u>Ladislav Nosák</u>. Rozsáhlá ilegálna organizácia, sledujúca vyvolanie ozbrojeného povstania na Slovensku, shromažďujúca k tomu účelu zbraň. Skupiny pripravovali provedenie rôznych teroristických a sabotážnych akcií. [...]</p>	<p>Trest smrti u Žingora, Bibzy i Nosáka. Hlavné preličenie v Bratislave započalo 18. t.m. a skončeno bude 21. t.m. rozsudkom. Široké využitie procesu denným tiskom a rozhlasom na Slovensku. V českém tisku zpráva o procese až v nedělním tisku 22. t.m. [...]</p>	<p>Souhlas. Vzhľadom k tomu, že ve spojení s touto skupinou došlo k zatčení řady drobných lidí jen pro neoznámení trestného činu, připraví s.[oudruh] Klos a s.[oudruh] Závodský zprávu o postupu v těchto případech. [...]</p>
---	---	---

NA Praha, f. Raisův archiv, nespracované, k. č. 3 c.

1950, nedatované (asi október), Bratislava. Autor neuvedený (Ladislav Mňačko).¹⁸ Úryvky z priebehu procesu s V. Žingorom a spol. publikované v propagačnej brožúre *Proces proti velezradným fabrikantom, veľkostatkárom a zapredancom* vydanej Poverenictvom spravodlivosti. Autenticnosť výpovedí neoverená.

(...)

OBŽALOVANÝ, PRISTÚPTE BLIŽŠIE

¹⁸ Ladislav Mňačko, slovenský spisovateľ a novinár, po úteku z koncentračného tábora v Nemecku sa v jeseni 1944 zapojil do partizánskeho hnutia na Valašsku, člen KSČ od r. 1945, redaktor *Rudého práva* (1945 – 1948), *Pravdy* (1948 – 1953), zahraničný spravodajca (1954 – 1966), redaktor od r. 1956 šéfredaktor *Kultúrneho života*. V 50. rokoch patril k prominentným novinárom režimu. Od druhej polovice 50. rokov začal vnímať realitu kritickejšie. V r. 1967 na protest proti čs. politike, podporujúcej arabské štáty proti Izraelu, emigroval do Izraela, r. 1968 sa nakrátko vrátil do ČSSR. Po okupácii ČSSR v auguste 1968 emigroval do Rakúska. K autorstvu brožúry o procese s V. Žingorom a spol. *Proces proti velezradným fabrikantom, veľkostatkárom a zapredancom. Žingor a jeho spoločníci pred Štátnym súdom* sa neskôr verejne priznal v článku pre denník *Národná obroda* 29. 8. 1990 a v knihe MŇAČKO, Ladislav: *Nijaké ohľady*. In: ČOMAJ, Ján (zost.): *Horúce témy*. Bratislava : Tatrapress, 1991, s. 9 – 13. V tejto publikácii na s. 13 doslova napísal: „Na Žingorovej tragédii som sa podieľal aj ja, čiže – aj ja som zabil Viliama Žingora.“ Mňačko v rozhovore s J. Leikertom označil účasť na napísaní brožúry o procese V. Žingor a spol. za jednu z najväčších hlúpostí svojho života. Text brožúry napísal, no ešte prešla rozsiahlymi redakčnými úpravami, ktoré mu neboli dané na autorizáciu. LEIKERT, Jozef: *Taký bol Ladislav Mňačko*. Bratislava : Luna, 2008, s. 212 – 213.

Predseda senátu Karol Bedrna začína vypočúvať obvinených. Volá Žingora k výsluchu. Žingor pomaly vstáva, je neistý a bledý. Predseda mu kladie otázky. Žingor vypovedá.

A Žingor vypovedá, ako si to s tou stranou a s tým svojím štátom predstavoval.

„Ako som už spomenul, vypočul som prejav vojnového štváča Churchilla a ten bol prednesený v tom zmysle, že už sa tvorí táto federácia pre európske štáty, malo sa to, myslím, nazývať európska rada.¹⁹

Prokurátor: Ako viete, že je Churchill vojnový štváč?²⁰ Vy ste poznali jeho koncepciu?

Žingor: jeho koncepcia skutočne k tomu smeruje.

Prokurátor: A čo ste potom vy?

Žingor: Vojnový štváč.

¹⁹ Dňa 7. 5. 1948 sa v Haagu uskutočnil kongres 30 európskych štátov, ktorému predsedal W. Churchill. Zúčastnených vyzval na zjednotenie Európy ako tretej sily medzi USA a ZSSR. Jeho myšlienka o Spojených štátoch európskych, ako aj závery kongresu sa stali východiskom pre založenie združenia Rada Európy 5. 5. 1949 v Londýne. Hlavným cieľom organizácie bolo chrániť jednotu Európy, ako aj slobodu, ľudské práva a kultúrne dedičstvo.

²⁰ Dňa 5. 3. 1946 v americkom Fultone W. Churchill vystúpil s prejavom, v ktorom sa vyjadril, že v Európe bola spustená „železná opona“, pričom poslaním západných demokracií má byť oslobodenie národov, kontrolovaných Moskvou. Predpovedal vypuknutie nového vojnového konfliktu „v krátkom čase“. Stalin reagoval na jeho vystúpenie v sovietskej *Pravde* a označil ho za vojnového štváča, pričom ho prirovnal k A. Hitlerovi.

1950, 21. október, Bratislava. Rozsudok senátu Štátneho súdu v Bratislave, v procese s V. Žingorom a spol.

MENOM REPUBLIKY

Štátny súd po hlavnom pojednávaní, konanom v dňoch 18. až 21. októbra 1950, vyniesol tento

r o z s u d o k :

Obvinení:

I. Viliam Ž i n g o r, narodený dňa 30. júla 1912 na Bystričke, úradník, posledne bytom v Račkovej doline,

II. Samuel B i b z a, narodený dňa 23. novembra 1912 v Malom Čepčine, býv.[alý] továrnik, posledne bytom vo Vieske,

III. Ladislav N o s á k, narodený dňa 16. októbra 1916 v Kamennej Porúbke, správca veľkostatku, posledne bytom v Ivánke pri Nitre,

IV. Jozef K u b í k, narodený dňa 26. novembra 1893 v Malom Čepčine, býv.[alý] veľkostatkár, posledne bytom v Trebostove,

V. Alexander P a v l i s, narodený dňa 5. februára 1918 v Oravskom Bielom Potoku, prednosta železničnej stanice, posledne bytom v Turanoch,

VI. Jozef H r u š á k, narodený dňa 13. marca 1905 v Oplocanoch, býv.[alý] továrnik, posledne bytom v Chynoranoch,

VII. Elena B u l u b á š o v á, rod.[ená] Darulová, narodená dňa 17. júla 1905 v Turč.[ianskom] Sv. Martine, domáca, posledne bytom v Bratislave,

VIII. Ján L i c h n e r, narodený dňa 14. februára 1897 vo Veľkom Čepčine, býv.[alý] štátny tajomník MNO, posledne bytom vo Vieske,

s ú v i n n í,

že od polovice roku 1949 v priestore okresov Turč.[iansky] Sv. Martin, Žilina a Turč.[ianske] Teplice:

1. Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák, Jozef Kubík, Alexander Pavlis, Jozef Hrušák a Ján Lichner

spolčili sa navzájom a s inými, aby sa pokúsili zničiť ľudovodemokratické zriadenie Republiky, zaručené ústavou,

pričom Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Jozef Kubík organizovali branné a pomocné sily a zvláštnou mierou ohrozili ľudovodemokratické zriadenie, zaručené ústavou.

2. Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Novák, Alexander Pavlis a Elena Bulubášová spolčili sa s iným v úmysle vyzvedať štátne tajomstvo a vyzradiť ho cudzej moci, pričom Alexander Pavlis mal výslovne uloženú povinnosť zachovávať štátne tajomstvo,

č í m s p á c h a l i :

ad 1. Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák, Jozef Kubík, Alexander Pavlis, Jozef Hrušák a Ján Lichner zločin velezrady podľa § 1 ods. 1 písm. c) ods. 2.

Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Jozef Kubík aj podľa ods. 3. písm. b), c),

ad 2. Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák, Alexander Pavlis a Elena Bulubášová

zločin vyzvedačstva podľa § 5 ods. 1.

a Alexander Pavlis aj podľa ods. 2. písm. b) zákona č. 231/48 Sb.

a o d s u d z u j ú s a

Viliam Žingor, Samuel Bibza, Ladislav Nosák a Jozef Kubík podľa § 1 ods. 3 a § 47 zák.[ona] č. 231/1948 Sb., a to:

Viliam Žingor na trest smrti a peňažný trest Kčs 50.000.-,

Samuel Bibza na trest smrti a peňažný trest Kčs 200.000.-,

Ladislav Nosák na trest smrti a peňažný trest Kčs 50.000.-,

Jozef Kubík s použitím ustanovenia § 29 ods. 2 TRZ a s ohľadom na §§ 12, 18 TRZ na trest doživotného odňatia slobody a peňažný trest Kčs 500.000.-,

Alexander Pavlis podľa § 5 ods. 2, § 47 zákona č. 231/ 1948 Sb. s použitím § 29 ods. 2 TRZ a s ohľadom na §§ 12, 18 TRZ na trest doživotného odňatia slobody a peňažný trest Kčs 50.000.-,

Jozef Hrušák a Ján Lichner

podľa § 1 ods. 1 a § 47 zákona č. 231/1948 Sb., a to:

Jozef Hrušák s ohľadom na §§ 12, 18 TRZ a s použitím § 90 TRZ 1878 na trest odňatia slobody na 25 rokov a peňažný trest Kčs 300.000.-,

Ján Lichner a s ohľadom na §§ 12, 18 TRZ a s použitím § 91 TRZ 1878 na trest odňatia slobody na 17 rokov a peňažný trest Kčs 200.000.-,

Elena Bulubášová, rod. Darulová podľa § 5 ods. 1 a § 47 zákona č. 231/1948 Sb. s ohľadom na §§ 12, 18 TRZ a s použitím § 91 TRZ 1878 na trest odňatia slobody na 12 rokov a peňažný trest Kčs 50.000.-, ktorý v prípade nevyožiteľnosti sa podľa § 49 TRZ premeňuje na 2 mesiace odňatia slobody.

Podľa § 48 zák. č. 231/1948 Sb. vyslovuje sa konfiškácia majetku všetkých obvinených.

Podľa § 52 zák. č. 231/1948 Sb. vyslovuje sa u všetkých obvinených strata čestných práv občianskych, pričom strata spôsobilosti, nadobudnúť práva, uvedené v ods. 2 písm. b) citovaného paragrafu, určuje sa na 10 rokov.

Podľa § 23 TRZ započítava sa obvineným do trestu čas, strávený vo väzbe, a to:

Jozefovi Kubíkovi od 23. novembra 1949,

Alexandrovi Pavlisovi od 23. novembra 1949,

Elene Bulubášovej od 24. novembra 1949,

Jozefovi Hrušákovi od 22. decembra 1949,

Jánovi Lichnerovi od 23. novembra 1949 do právoplatnosti rozsudku.

Súd podľa § 55 TRZ vyhlasuje za prepadnuté všetky veci, pokiaľ boli použité alebo určené na spáchanie trestného činu.

Proces proti velezradným fabrikantom, veľkostatkárom a zapredancom. Žingor a jeho spoločníci pred Štátnym súdom. Bratislava : Povereníctvo spravodlivosti, 1950, s. 93 – 95.

ZDROJ:

LETZ, R. – MATULA, P. (eds.): Dokumenty k procesu s Viliamom Žingorom a spol. Bratislava 2009